

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 300 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen.

De wet van 14 November 1947 tot bepaling van de voorwaarden waaronder de kinderen, wier ouders tengevolge van de oorlog geen huwelijk konden aangaan, kunnen gewettigd worden

Artikel 331 van het Burgerlijk Wetboek beschikt, dat de buiten het huwelijk geboren kinderen — behalve degene die uit een bloedschennige of over spelige gemeenschap gesproten zijn — kunnen gewettigd worden door het later huwelijk van hun vader en moeder, wanneer deze hen wettelijk hebben erkend vóór hun huwelijk of ze erkennen in de akte, die de voltrekking van het huwelijk vaststelt. Het voordeel der wettiging werd stellig door de wetgever in het leven geroepen ten behoeve en in het belang der natuurlijke kinderen, doch het oefent meteen een duidelijke moraliserende invloed uit, vermits het de onwettige huishoudens er toe aanzet « *à se transformer en familles légitimes, en leur offspring, comme cadeau de nocés, la légitimité de leurs enfants* » (M. Planiol, *Traité élémentaire de droit civil*, dl I, 12e uitg., Parijs, 1935, p. 539, nr 1551).

Volgens het gemeen recht, zoals we het aantreffen in de *Code Napoléon*, kan de wettiging alleen maar tot stand komen door het later huwelijk der ouders van het natuurlijk kind. Het huwelijk dient overigens beschouwd te worden als de enige normale vorm wettiging zowel ten aanzien van het kind als ten aanzien van de gemeenschap : het kind verkrijgt door het huwelijk verenigde ouders en de maatschappij verheugt zich in de regularisatie van een onwettige toestand. Komt één der ouders vóór de voltrekking van het huwelijk te overlijden, dan vervalt voor het natuurlijk kind bepaald elke gemeenschappelijke mogelijkheid tot wettiging. In normale tijdsomstandigheden kan deze wettelijke reglementering volkomen voldoening geven. Sterft inderdaad één der ouders vóór de voltrekking van het huwelijk, dan zal hem alleen kunnen aangewreven worden, dat hij gearzeld heeft het hem door de wet aangeboden voordeel tijdig op te nemen.

Uitzonderlijke omstandigheden vergen uitzonderlijke reglementeringen en beroerde tijden dienen door

speciaal aangepaste beschikkingen beheerst te worden. Dit algemeen beginsel geldt ongetwijfeld ook op het gebied der wettiging en aldus liet, na de oorlog van 1914-1918, een wet van 29 Juli 1921 onder zekere voorwaarden de wettiging toe van de kinderen, wier ouders geen huwelijk konden aangaan ten gevolge van een oorlogshandeling of -omstandigheid. De bepalingen van die wet werden in haast ongewijzigde vorm overgenomen door het besluit van 31 Maart 1941, dat tijdens de laatste bezettingsperiode uitgevaardigd werd en dat berust op de vaststelling « dat er gronden zijn om de wettiging toe te laten van de kinderen wier ouders, ten gevolge van het door oorlogsfeiten veroorzaakte overlijden van één hunner, zich in de onmogelijkheid hebben bevonden een huwelijk aan te gaan ». Krachtens de algemene regel, gevestigd door het te Londen getroffen besluit van 5 Mei 1944, verloor de hierboven vermelde en door de Secretarissen-Generaal uitgevaardigde reglementering, alle kracht op 16 Februari 1946.

De redenen van maatschappelijke, zedelijke en menslievende aard, die tot de wet van 29 Juli 1921 en het besluit van 31 Maart 1941 hadden aanleiding gegeven, deden zich ook na de tweede wereldoorlog op zeer scherpe wijze gelden. Daaruit is de wet ontstaan van 14 November 1947 « tot bepaling van de voorwaarden waaronder de kinderen, wier ouders ten gevolge van de oorlog geen huwelijk konden aangaan, kunnen gewettigd worden ». Deze wet beperkt er zich niet toe de vroegere reglementeringen over te nemen; ze heeft de door de vorige reglementeringen bepaalde voorwaarden uitgebreid, rekening houdend met de bijzondere omstandigheden van de tweede wereldoorlog.

Welke kinderen kunnen zich beroepen op het voordeel der nieuwe wet? Artikel 1 beantwoordt die vraag in dezer voege : « Elk kind, dat geacht

wordt te zijn gesproken uit een vader van Belgische nationaliteit en welks vader of moeder overleden is na 26 Augustus 1939, kan gewettigd worden, indien de ouders niet hebben kunnen huwen als gevolg van een aan de oorlog te wijten handeling of omstandigheid». Artikel 19 breidt het toepassingsgebied der wet uit en beschikt dat ze eveneens van toepassing is « op de vaderlandlozen, die vóór 26 Augustus 1939 in België, Belgisch Congo of in een gebied onder Belgisch mandaat verbleven ». Het onderzoek naar het toepassingsgebied der wet doet hoofdzakelijk twee vraagstukken oprijzen: het eerste betreft de hoedanigheid van de vermoedelijke vader en het tweede gaat de aard van het beletsel aan, dat de voltrekking van het huwelijk verhinderd heeft.

Alleen het kind, dat geacht wordt te zijn gesproken uit een vader van Belgische nationaliteit, zal het voordeel der uitzonderlijke wettiging kunnen genieten. De gerechtelijke wettiging geldt als een uitzonderlijke schepping van de Belgische wetgever, die het daardoor voorziene voordeel enkel maar in het leven geroepen heeft ten behoeve van zijn onderhorigen. De wet geldt echter ook ten uitzonderlijken titel, wanneer de vermoedelijke vader een vaderlandloze is, die vóór 26 Augustus 1939 zijn verblijf had in België, in Belgisch Congo of in een gebied onder Belgisch mandaat. De vermoedelijke vaderlandloze vader, die voldoet aan de gestelde vereisten van verblijf, wordt derhalve helemaal op dezelfde lijn gesteld als de vermoedelijke vader van Belgische nationaliteit. De hoedanigheid van de vader heeft alleen belang ten aanzien van het toepassingsgebied der wet: de nationaliteit der moeder en de geboorteplaats van het kind komen ten deze niet in aanmerking.

Zolang de gemeenrechtelijke wettiging door het later huwelijk der ouders mogelijk is, zal de wet van 14 November 1947 geen toepassing kunnen erlangen. Deze vereist essentieel, dat de vermoedelijke vader of de vermoedelijke moeder overleden is na 26 Augustus 1939 en dat de ouders niet hebben kunnen huwen als gevolg van een aan de oorlog te wijten handeling of omstandigheid. Juist in deze vereiste vindt de nieuwe wet haar bestaansreden en haar verrechtvaardiging: motieven van maatschappelijke, zedelijke en menslievende aard doen het gewenst voorkomen de mogelijkheid ener uitzonderlijke wettiging in het leven te roepen voor die gevallen, waar de gemeenrechtelijke wettiging door het later huwelijk der ouders onmogelijk is geworden als gevolg van een overlijden, dat te wijten is aan een oorlogshandeling of -omstandigheid.

De wettiging, die voorzien is door de wet van 14 November 1947, wordt afhankelijk gesteld van een drievoudig bewijs. Allereerst dient aangetoond te worden, dat de vader en de moeder bezielde waren met het voornemen om te huwen en het kind te wettigen. Vervolgens moet het bewijs geleverd worden der afstamming van het kind van vaderszijde en van moederszijde. Ten slotte zal de eiser dienen te bewijzen, dat de beide ouders, op de dag van het overlijden, voldeden aan de vereisten van bekwaamheid, die het Burgerlijk Wetboek stelt om een huwelijk aan te gaan. Is het bewijs van deze drie grondvoorwaarden geleverd, dan zal het voordeel der ge-

rechtelijke wettiging aan het kind toegekend worden.

Allereerst wordt, luidens artikel 4, 1° der nieuwe wet, de wettiging afhankelijk gesteld van het bewijs « van het voornemen van vader en moeder om te huwen en het kind te wettigen ». De middelen om dat bewijs te leveren zijn beperkenderwijs opgesomd in artikel 5. Het geschrift wordt daarin vermeld als het eerste bewijs en als dusdanig kunnen beschouwd worden: elke duidelijke geschreven mededeling, zoals brieven die de partijen onderling of met derden gewisseld hebben; de ontwerpen opgesteld met het oog op het verlijden van een huwelijkscontract; aanvragen tot machtiging; de belofte van een huwelijksgoed e.d.m. Het voornemen om te huwen en het kind te wettigen mag op de tweede plaats bewezen worden door getuigen, « mits er een begin van schriftelijk bewijs aanwezig is of wanneer de aanwijzingen, voortvloeiende uit de reeds vaststaande feiten, gewichtig genoeg zijn om tot de toelating van het bewijs door getuigen te doen besluiten » (artikel 5, 2°).

De eerste door de wet gestelde voorwaarde is van overwegend belang. De wettiging, volgens de beginselen van het gemeen recht, veronderstelt essentieel het later huwelijk van de ouders, dat overigens het enig middel is om de gemeenrechtelijke wettiging tot stand te brengen. De huwelijksidee blijft helemaal niet vreemd aan de gerechtelijke wettiging en er mag vereist worden, dat de rechtbank in de omstandigheden der zaak het stellig bewijs zou vinden, dat de ouders het huwelijk werkelijk voorgenomen hadden met de bedoeling daardoor het kind te wettigen. Juist door deze eerste en fundamentele voorwaarde knoopt de uitzonderlijke en gerechtelijke wettiging zich vast aan de eeuwenoude en traditionele beginselen der gemeenrechtelijke wettiging.

Vervolgens moet het bewijs geleverd worden der afstamming van het kind van vaderszijde en van moederszijde (artikel 4, 2°). Het bewijs der afstamming van het kind van vaderszijde wordt geleverd door dezelfde middelen, als degene die voorgeschreven zijn om het ontworpen huwelijk en de daarmee gepaard gaande wettiging van het kind aannemelijk te maken. Luidens de beschikking van artikel 6, wordt de afstamming van moederszijde bewezen « hetzij door de vrijwillige in de wettelijke vorm gedane erkenning, hetzij door het bewijs van de feiten, voorzien bij artikel 341a van het Burgerlijk Wetboek ». We kunnen ten deze volstaan met er aan te herinneren, dat de door artikel 341a van de *Code Napoléon* voorziene feiten degene zijn waarin het onderzoek naar het moederschap is toegelaten.

Ten slotte moet de eiser bewijzen, dat de beide ouders, op de dag van het overlijden, voldeden aan de vereisten van bekwaamheid, bij de artikelen 144, 145, 147, 148, 149, 150, 155, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 228 en 296 van het Burgerlijk Wetboek gesteld om een huwelijk aan te gaan. Artikel 7, dat de aangehaalde voorwaarde vermeldt, vergt dat de ouders een geldig huwelijk hadden kunnen aangaan op de dag van het overlijden van één hunner. Op dat moment moesten in hunnen hoofde al de voor een geldig huwelijk gestelde bekwaamheidsvereisten aanwezig zijn. Hieruit volgt o.m. dat de nieuwe wet van 14 November 1947 nooit kan medebrengen, dat

het voordeel der wettiging zou ten goede komen aan uit overspel of bloedschande gesproten kinderen.

Het staat de gedaagde partij natuurlijk vrij te bewijzen dat de door de wet gestelde driefvoudige vereiste zich in genen dele verwezenlijkt. Alle ter zake dienende verweermiddelen kan zij van rechtswege doen gelden. Daarmede bedoelen we dat het tegenbewijs de door de wet gestelde voorwaarden moet betreffen. De gedaagde partij zou zich aldus vruchteloos beroepen op de feitelijke onterving, die het gevolg zou zijn ener uitgesproken wettiging. Artikel 9 beschikt in verband met het tegenbewijs nog: «Onder voorbehoud van de overige verweermiddelen, wordt de wettiging niet uitgesproken indien het is bewezen dat de moeder, gedurende het tijdperk der bevruchting, betrekkingen met een ander persoon had of van kennelijk slecht gedrag was».

Naast de gewone verweermiddelen, kan de gedaagde partij zich derhalve op bepaalde omstandigheden beroepen, waarvan het bewijs volstaat om zonder verder onderzoek de uitspraak der wettiging te verhinderen. Allereerst kan bewezen worden, dat de moeder betrekkingen met een of ander persoon heeft gehad gedurende het tijdperk der bevruchting. De *exceptio plurimum construpratorium* is met een beslissende waarde bekleed: zij brengt onmiddellijk de afwijzing mede der gevorderde wettiging. Het bewijs van het kennelijk slecht gedrag der moeder gedurende het tijdperk der bevruchting leidt volkomen tot hetzelfde resultaat. Het kennelijk slecht gedrag der moeder, dat op ondubbelzinnige manier bewezen is, werpt op het beweerde vaderschap een voldoende twijfel om de vordering tot wettiging zonder verder onderzoek af te wijzen.

Het karakter der te bewijzen en te weerleggen bedoelingen en feiten brengt er ons toe aan te stippen, dat wel in vele gevallen beroep zal moeten gedaan worden op getuigen. Natuurlijk zullen over het algemeen de bewuste getuigen personen zijn, die de vermoedelijke ouders van het kind tamelijk intiem gekend hebben. Om te beletten dat de gemeenrechtelijke gronden tot wraking te onpas zouden ingeroepen worden, beschikt artikel 8 in formele termen, dat de bloedverwanten van de partijen en de dienstboden niet mogen gewraakt worden. Voorzichtigheidshalve voegt de wet er nochtans aan toe: «maar de rechtbank let op hun verklaringen voor zover als redelijk is» en zij vestigt dus meteen ten deze het beginsel van het soeverein appreciatievermogen van de rechter.

Wat de rechtspleging aangaat, beschikt artikel 11 dat het rechtsgeding wordt vervolgd namens het kind door de vader of de moeder die het heeft erkend en die uit dien hoofde voogd is over het kind, overeenkomstig het voorschrift van artikel 3 der wet van 7 Maart 1938. Zijn de beide ouders overleden, dan zal het rechtsgeding vervolgd worden door de voogd, die over het kind aangesteld is door de familieraad in toepassing van artikel 5 der genoemde wet betreffende de voogdij over de natuurlijke kinderen. Is de voogd verhinderd of treedt hij niet op, dan wordt het geding gevoerd «door een voogd *ad hoc*, door de rechtbank benoemd ten verzoeken van de toeziende voogd. Het kan ook

door één der bloedverwanten in de opgaande linie van de althans vermoedelijke vader of de althans vermoedelijke moeder vervolgd worden».

Wij vestigen er terloops de aandacht op, dat een niet erkend natuurlijk kind juridisch geen bloedverwanten in de opgaande linie bezitten kan. Toch verleent artikel 11 aan de bloedverwanten in de opgaande linie van de vermoedelijke vader of moeder het recht om namens een dusdanig kind de eis tot gerechtelijke wettiging in te leiden. Deze juridische eigenaardigheid kan alleen verklaard worden door de wil van de wetgever om het uitzonderlijk voordeel der gerechtelijke wettiging te laten benaastigen door alle mogelijke personen, die daar natuurlijkerwijze enig belang kunnen in stellen, ook al moest daarbij afbreuk worden gedaan van de richtlijnen, die resulteren uit een strakke en logische rechtsconstructie.

Wat de te dagen partij betreft, beschikt artikel 10 dat het rechtsgeding vervolgd wordt tegen de personen, die mochten bevoegd geweest zijn om verzet te doen tegen het huwelijk van de vader en de moeder. Bij ontstentenis van de bedoelde personen, moet de eis tot gerechtelijke wettiging vervolgd worden tegen het openbaar ministerie. Het logisch karakter van deze reglementering zal wel niet kunnen aangevochten worden. Wie bevoegd zou geweest zijn om in voorkomend geval verzet te doen tegen het huwelijk van de vader en de moeder, zal niet zelden door de uitgesproken wettiging zijn persoonlijke staat gewijzigd zien: hij zal er dus alle belang bij hebben zich voor de rechtbank naar behoren te verweren. Ontbreken de hierboven bedoelde personen, dan is het in onze rechtsconstructie vanzelfsprekend, dat het rechtsgeding gevoerd wordt tegen het openbaar ministerie.

De vordering tot wettiging wordt gebracht voor de rechtbank van eersten aanleg. Deze beschikking van artikel 2 betreffende de bevoegdheid *ratione materiae* stemt volkomen overeen met artikel 38 der wet van 25 Maart 1876, dat aan de rechtbank van eersten aanleg de uitsluitende bevoegdheid toekent om kennis te nemen van alle vorderingen, die de staat der personen betreffen. Zij was overigens onafwendbaar, vermits niet zelden het openbaar ministerie als gedaagde partij zal dienen op te treden. *Ratione loci* is bevoegd de burgerlijke rechtbank der woonplaats van het kind. Indien deze plaats onbekend is of buiten 's lands grondgebied ligt, dan is de bevoegde rechtbank die der woonplaats van het kind in België. Heeft het kind zijn woonplaats niet in België, dan wordt de vordering gebracht voor de rechtbank van eersten aanleg te Brussel.

De aanduiding der woonplaats van het kind hoeft te geschieden overeenkomstig de regelen van het gemeen recht, wijl de wet van 14 November 1947 daaromtrent geen afwijkende bepalingen inhoudt. We kunnen volstaan met aan te stippen, dat de aanwijzing der woonplaats van een natuurlijk kind juridisch geldt als een der meest netelige vraagstukken (R. Jacobs, *Beschermingsstatuut der natuurlijke kinderen*, Antwerpen, 1941, p. 40-49). Verder mag er terloops wel op gewezen worden, dat

artikel 2 der wet van 14 November 1947 het traditioneel beginsel van de volstreckte uniteit der woonplaats schijnt prijs te geven. Er wordt inderdaad gewag gemaakt van een veronderstelling in dewelke het natuurlijk kind zowel buiten 's lands grondgebied als in België een woonplaats bezit.

Met of zonder tussenkomst van een pleitbezorger, leidt de eiser het rechtsgeding in « bij dagvaarding ten bepaalden dage », zoals artikel 10 zich uitdrukt. Ten overvloede beschikt artikel 11, dat de eiser zich door een raadsman kan doen bijstaan. De debatten worden gevoerd in de raadkamer (artikel 2 *in fine*). De verweerders kunnen, met of zonder bijstand van een raadsman, zich tegen de rechtsvordering verweren zonder tussenkomst van een pleitbezorger. Zij kunnen zelfs mondeling hun verweermiddelen en opmerkingen voordragen. De griffier maakt proces-verbaal op van hun verschijning, hun gezegden en opmerkingen (artikel 12). Het vonnis wordt gewezen bij een openbare terechtzitting (artikel 2 *in fine*) en de griffier betekent het aan de partijen binnen de acht dagen na de uitspraak bij wege van een ter post aangetekende brief (artikel 12 *in fine*).

Binnen de maand na de betekening van het vonnis, kunnen de betrokken partijen en het openbaar ministerie in beroep komen tegen de getroffen beslissing. Wat de vorm van het beroep betreft, beschikt artikel 13 dat de aantekening ervan geschiedt door een verklaring ter griffie van de burgerlijke rechtbank. De uitgifte van het vonnis en het dossier worden aan de griffier van het Hof van Beroep overgemaakt door de griffier der burgerlijke rechtbank (artikel 14). Door middel van een acht dagen vooraf op de post bestelde aangetekende brief, worden de betrokken partijen door de griffier van het Beroepshof opgeroepen om voor het Hof in raadkamer te verschijnen. Deze verschijning zal dienen te geschieden op de dag, de plaats en het uur, die door de eerste-voorzitter van het Beroepshof zijn bepaald. De partijen verschijnen voor het Hof hetzij alleen, hetzij bijgestaan door een raadsman, met of zonder tussenkomst van een pleitbezorger (artikel 15). Het Hof wijst zijn arrest in openbare terechtzitting en het wordt aan de partijen door de griffier betekend binnen de acht dagen na de uitspraak (artikel 16).

Tegen het arrest kunnen de betrokken partijen zich in verbreking voorzien. Artikel 16 bepaalt in dit opzicht : « De termijn voor verbreking bedraagt twee maanden en gaat in op de dag der betekening van het arrest ». Hetzelfde wetsartikel beschikt nog : « Voorziening in verbreking schorst de zaak ». Hiermede wordt bedoeld dat de enkele voorziening in verbreking de gevolgen der bestreden beslissing schorst en de tenuitvoerlegging derzelve verhindert. Een soortgelijke regeling bestaat o.m. ook in echtscheidingszaken (artikel 263 van het Burgerlijk Wetboek) en de *ratio legis* is volstrekt dezelfde : een wijziging in de burgerlijke staat der personen kan om redenen van hoger belang slechts intreden nadat de beslissing, die de wijziging vestigt, definitief en onaanvechtbaar geworden is.

De wet van 14 November 1947 rept geen woord over de mogelijkheid van het verzet en, ofschoon het

verzet als een gemeenrechtelijk middel van verhaal dient beschouwd te worden, menen we toch dat het ter zake geen toepassing kan erlangen. De besproken wet heeft een zeer uitzonderlijke rechtsinstelling in het leven geroepen, waarvan ze de modaliteiten uiterst precies uitgestippeld heeft. Zij duidt nauwkeurig de rechtspleging en de middelen van verhaal aan en vormt onbetwistbaar een gaaf geheel. Middelen van verhaal, die ze niet voorziet, kunnen dus niet aangewend worden. De wetgever heeft overigens bedoeld een korte en goedkope procedure in het leven te roepen en de meestendeels op vertraging bedoelde middelen van verhaal blijken dus wel te strijden met de aard en de geest der instelling.

Het vonnis of arrest, dat de wettiging uitspreekt en aldus over burgerlijke aangelegenheden handelt, is als dusdanig onderworpen aan de regel : « *Res inter alios acta, aliis nec nocet nec prodest* ». Toch belangt de wettiging niet alleen het kind en de gedingvoerende partijen aan, maar ook de derden zijn begrijpelijkerwijze geïnteresseerd in de gewijzigde burgerlijke staat van het gewettigde kind. De uitgesproken wettiging moet dienvolgens openbaar en aan derden tegenstelbaar gemaakt worden. Te dien einde bepaalt artikel 17 : « Indien het eindvonnis of -arrest de eis toewijst, wordt het beschikkend gedeelte daarvan dadelijk overgeschreven op de registers van de burgerlijke stand van het lopende jaar in de gemeente, waar het kind is geboren, als het in België is geboren; zoniet, in de gemeente, welke de bevoegdheid bepaald heeft van de rechtbank waarbij de vordering aanhangig is gemaakt. Hiervan wordt melding gemaakt op de kant van de Belgische geboorteakte of mededeling gedaan aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de buitenlandse geboorteplaats ». De openbaarheid en de tegenstelbaarheid worden derhalve verwezenlijkt door de bevordering van het dispositief der eindbeslissing tot een akte van de burgerlijke stand.

De wet van 14 November 1947 heeft niet aangeduid wie het dispositief van het in kracht van gewijsde gegaan vonnis of arrest moet doen toekomen of betekenen aan de ambtenaar van de burgerlijke stand. Men zou kunnen beweren dat dit, in analogie met wat in echtscheidingszaken voorgeschreven is, moet gebeuren door de meest gereede partij. Alhoewel de tekst der wet zich niet formeel aangaande deze aangelegenheid uitgelaten heeft, menen we toch dat de overschrijving en randmelding dienen te gebeuren langs administratieve weg en dat de griffier ambtshalve het dispositief van de rechterlijke beslissing, met de bevestiging dat deze kracht van gewijsde bezit, moet overmaken aan de bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand. De termen van artikel 17 (« wordt het beschikkend gedeelte daarvan dadelijk overgeschreven ») lijken die oplossing wel te suggereren.

De gevolgen ener gerechtelijk uitgesproken wettiging worden samengevat in de artikelen 3 en 18 der wet van 14 November 1947. Artikel 3 luidt : « Het wettig verklaarde kind geniet al de rechten, welke uit dit statuut voortvloeien, met terugwerkende kracht tot op de dag zijner geboorte, behoudens toepassing van artikel 18 ». De laatst-genoemde

wetsbepaling is opgesteld in dezer voege: « Het vonnis of het arrest kan eerst na overschrijving tegen derden worden ingeroepen ». De samenvoeging dezer beide wetsbeschikkingen brengt mede, dat het gerechtelijk gewettigde kind al de rechten verwerft, die resulteren uit de gemeenrechtelijke wettiging en zulks met terugwerkende kracht tot op de dag zijner geboorte, doch met dien verstande dat het zich op die rechten tegen derden slechts kan beroepen na de overschrijving van het vonnis of het arrest op de registers van de burgerlijke stand.

De kinderen die gewettigd zijn door het later huwelijk, hebben dezelfde rechten alsof zij uit dat huwelijk geboren waren. De gemeenrechtelijke wettiging verheft de gewettigde kinderen dienvolgens tot de rang der wettige kinderen. Wat de grond betreft, vestigt artikel 333 van de *Code Napoléon* een volledige assimilatie tussen de gewettigde en de wettige kinderen en wist tussen hen alle onderscheid uit. In de orde van de tijd wordt de assimilatie echter niet aanvaard: de gevolgen der gemeenrechtelijke wettiging werken niet terug tot op de dag der geboorte van de gewettigde kinderen. Gans anders is het gesteld met de gerechtelijk gewettigde kinderen. Zij genieten van al de rechten, die uit het statuut der wettiging voortvloeien, met terugwerkende kracht tot op de dag hunner geboorte. De bedoeling der wet bestaat er zeer blijkbaar in het gerechtelijk gewettigde kind te laten erven van de vader en of de moeder, die overleden is ten gevolge van de oorlog.

Er moet echter de aandacht op gevestigd worden, dat het vonnis of arrest van wettiging eerst na zijn overschrijving tegen derden kan ingeroepen worden. Vóór de overschrijving van het vonnis of arrest op de registers van de burgerlijke stand, zullen de gevolgen der gerechtelijke wettiging niet kunnen ingeroepen worden tegenover derden, waarmede al de personen aangeduid en bedoeld zijn, die in het rechtsgeding tot wettiging geen partij zijn geweest. Ten opzichte van die personen kan er onder geen enkele omstandigheid sprake zijn de gevolgen der gerechtelijke wettiging te doen retroageren of opklimmen tot op de dag der geboorte. Alzo zullen de verworven rechten van derden niet kunnen aangetast worden en zijn meteen uiterst moeilijke en zeer onverkwikkelijke procedures uitgesloten.

Het gerechtelijk gewettigd kind wordt aldus volkomen geassimileerd aan het wettig kind en het wordt zelfs geacht, in tegenstrijd met wat geldt voor het gemeenrechtelijk gewettigd kind, die hoedanigheid te bezitten van af de dag zijner geboorte, behalve wat de verworven rechten van derden aangaat. Tussen het gerechtelijk gewettigd kind en zijn vader of moeder en dezer ascendenten gelden al de rechtsregelen, die omtrent het wettig kind van toepassing zijn. Het zou echter volkomen verkeerd zijn in de retroactiviteit van de gevolgen der gerechtelijke wettiging het bewijs te vinden van een nieuwe vorm van huwelijk of van een soort posthuum huwelijk tussen de ouders van het kind. Deze constructie vindt in de wet van 14 November 1947 geen steun. De wet steunt precies op de ontstentenis en de onmogelijkheid van het huwelijk ten gevolge

van de oorlog. Artikel 22 toont overigens aan, dat de fictie van het huwelijk niet kan afgeleid worden uit de retroactiviteit van de gevolgen der gerechtelijke wettiging.

Moest de wet van 14 November 1947, door de aanvaarding van de retroactiviteit der gevolgen van de gerechtelijke wettiging, het bestaan van een fictief huwelijk hebben willen vestigen, dan zou meteen gans de economie van ons huwelijksrecht grondig gewijzigd zijn. Dit is zeer blijkbaar de bedoeling van de wetgever geenszins geweest: hij heeft enkel de toestand willen verhelpen van sommige kinderen, die ten gevolge van de oorlog de voordelen der gemeenrechtelijke wettiging niet meer kunnen verwerven. Verder reikt zijn ingrijpen niet. Ware zulks wel het geval en moest de wet van 14 November 1947 werkelijk een nieuwe vorm van huwelijk in het leven geroepen hebben, dan zou haar artikel 22 perfect nutteloos en volkomen overbodig zijn.

Luidens artikel 22 kan (1) de rechtbank, in het vonnis dat de eis tot wettiging inwilligt, aan de moeder op haar verzoek de toelating verlenen, om de naam van de vader van het gewettigd kind te dragen en zal van deze beslissing melding worden gemaakt op de kant van de geboorteakte der moeder. Die beschikking bewijst ten volle, zoals we hoger betoogd hebben, dat de wet van 14 November 1947 niet berust op de rechtsconstructie van een soort posthuum en fictief huwelijk: artikel 22 zou anders totaal overbodig zijn. Ofschoon de getrouwde vrouw haar familienaam behoudt en door het huwelijk de familienaam van haar echtgenoot niet aanneemt, laat een eeuwenoud en door de jurisprudentie bekrachtigd gebruik haar toch toe zich in het burgerlijk leven te bedienen van de naam van haar man, zelfs wanneer ze weduwe geworden is. Als de moeder van het gerechtelijk gewettigd kind moest geacht worden getrouwd te zijn geweest met de vader van het kind, dan zou artikel 22 der wet overbodig zijn en zou de rechtbank haar het recht niet moeten verlenen om zich te bedienen van de naam van de man, die dan haar overleden echtgenoot zijn zou.

De hierboven gegeven beschouwingen, hoe theoretisch ze ook mogen schijnen, vertonen in feite een wezenlijk belang ten aanzien van het wettelijk genotsrecht, bedoeld in artikel 384 van de *Code Napoléon*. De assimilatie van het gerechtelijk gewettigd met het wettig kind brengt eensdeels mede, dat de vader of de moeder op de persoon en de goederen van het kind al de rechten bezit, waarvan de wettelijke ouders titularis zijn en dat het kind de hoedanigheid van wettig kind met al de daaraan verbonden gevolgen kan doen gelden tegenover al de leden der familie. De sanctie, die artikel 386 toepast ten opzichte van de moeder, die een tweede huwelijk aangaat, zal anderzijds niet de moeder van het gerechtelijk gewettigd kind kunnen treffen. Sancties dienen beperkend geïnterpreteerd te worden. De sanctie van artikel 386 treft enkel de moeder, die een tweede huwelijk aangaat. De moeder van het gerechtelijk gewettigd kind is niet getrouwd geweest met de vader van het kind: zij kan dus geen tweede huwelijk aangaan.

De wet van 14 November 1947 bedoelt enkel een door de speciale tijdsomstandigheden verrechtvaardigd uitzonderlijk middel tot wettiging in het leven te roepen. Zij is uit dien hoofde met een essentieel tijdelijk karakter bekleed en in die zin beschikt artikel 20 dan ook: «Twee jaar na de bekendmaking van deze wet wordt geen enkele er op steunende vordering nog ontvangen, behalve in geval van overmacht». De publicatie der wet is geschied in het Staatsblad van 5 December 1847 en alle eisen, die strekken tot gerechtelijke wettiging, zullen binnen de twee jaar na die datum moeten ingeleid zijn. Alleen in geval van overmacht zullen de bewuste eisen ook na de gestelde termijn nog kunnen ontvangen worden.

De wet van 14 November 1947 beoogt het voordeel der gerechtelijke wettiging te verlenen aan al wie voldoet aan de gestelde vereisten. Te hoge gerechtskosten zouden niet zelden de belanghebbenden doen terugschrikken. Om die reden heeft de wetgever een zeer goedkope proceduur voorzien. Niet alleen kan de rechtspleging geschieden zonder de tussenkomst van pleitbezorgers, zoals hoger betoogd werd (artikelen 10, 12 en 15), doch ook fiscaal worden verschillende vrijstellingen gehuldigd. Zijn inderdaad vrijgesteld van de formaliteit der registratie: «Akten, vonnissen en arresten betreffende de rechtsplegingen tot wettiging van de kinderen wier ouders, ten gevolge van de oorlog, zich in de onmogelijkheid hebben bevonden een huwelijk aan te gaan». Artikel 21, I voegt de vorenstaande beschikking inderdaad toe als 7° aan artikel 301 van het Wetboek der registratie-, hypotheek- en griffierechten. In artikel 2, II vindt de verleende fiscale vrijstelling haar voltooiing in deze voege: «De akten opgemaakt of afgeleverd voor de uitvoering van deze wet zijn vrij van zegelrecht. Zij dragen bovenaan de vermelding van hun bestemming en mogen tot geen ander doeleinde

dienen». De manier, waarop beroep kan aangekend worden (artikel 13) en de wijze van betekening (cfr. o.m. artikel 12) dragen er eveneens in aanzienlijke mate toe bij om de gerechtskosten tot op een minimum te herleiden.

Daarmede hebben we beknopt de beginselen der nieuwe wet geformuleerd. Deze doet de beoefenaar van het familierecht vreemd aan, wijl ze totaal onverwachte mogelijkheden, die gemeenrechtelijk volslagen anomalieën zijn, in het leven roept. Ze kan alleen maar begrepen worden bij de overweging, dat ze bedoeld is als een essentieel tijdelijke afwijking van het gemeen recht, veroorzaakt door absoluut uitzonderlijke omstandigheden. Wat echter eigenaardig zal blijven is, dat we later personen zullen zien bewegen in ons rechtsleven, die de hoedanigheid van wettige kinderen bezitten en desondanks toch geboren zijn uit personen, die nooit met mekaar zijn getrouwd geweest.

We denken er ten slotte met nadruk nog de bijzondere aandacht te moeten op vestigen, dat de Vrederechters het zich tot plicht zullen rekenen — wanneer zij de familieraad van een natuurlijk kind samenroepen in toepassing der wet van 7 Maart 1938 op de voogdij der natuurlijke kinderen — telkens te onderzoeken of de wet van 14 November 1947 in het hun onderworpen geval geen toepassing kan erlangen. In voorkomend geval zullen ze de leden van de familieraad er speciaal attent op maken, dat de wet ongebruikelijke en uitzonderlijke mogelijkheden opent om de gerechtelijke wettiging te bekomen. Op die manier zal dan best de behartiging waargenomen zijn der zedelijke en geldelijke belangen van het natuurlijk kind.

Raymond JACOBS.

(1) De Franse tekst der wet is niet zo imperatief opgesteld als de Nederlandse, doch geeft ongetwijfeld de eigenlijke idee van de wetgever weer.

RECHTSPRAAK

HOF XAN VERBREKING

2e Kamer. — 24 November 1947.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. Simon.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

1. Valsheid in geschriften. — Gebruikmaking van valse geschriften. — Vereiste van strafbaarheid.
2. Rechten van verdediging. — Verschijning van verdachte voor het Militair Gerechtshof zonder bijstand van een vrij gekozen verdediger. — Verplichting van het Militair Gerechtshof een verdediger van ambtswege aan te stellen.

1. De misdrijven van valsheid in geschriften en van gebruikmaking van valse geschriften zijn slechts strafbaar, wanneer de dader gehandeld heeft, hetzij met bedrieglijk opzet, hetzij met het oogmerk om te schaden. (S.W. artt. 293 en 213.)

2. Het militair gerechtshof is verplicht een verdediger van ambtswege aan te stellen voor de verdachte, die voor het militaire gerechtshof verschijnt zonder bijstand van een vrij gekozen verdediger. Van dit voorschrift kan slechts worden afgeweken, wanneer de verdachte verklaart, dat hij de bijstand van een verdediger verwerpt.

Tange, Todts en Lasure.

Gelet op het bestreden arrest gewezen op 21 Augustus 1947 door het Militair Gerechtshof te Gent;

I. Aangaande de voorziening ingesteld door Tange Anna:

Over het middel ambtsshalve opgeworpen: schending van artikel 97 der Grondwet:

Overwegende dat het Militair Gerechtshof aanlegster heeft veroordeeld wegens poging tot valsheid

in authentieke en openbare geschriften of in private geschriften;

Dat noch het vonnis van de Krijgsraad noch het bestreden arrest vaststellen dat aanlegster bewuste valsheid heeft gepoogd te plegen met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden, dan wanneer valsheid in geschriften slechts strafbaar is indien de dader hetzij met voormeld opzet hetzij met bovenbedoeld oogmerk heeft gehandeld (Wetboek van Strafrecht, art. 193);

Dat aldus de uitgesproken veroordeling niet wettelijk is gemotiveerd en derhalve het bestreden arrest artikel 97 der Grondwet schendt;

II. Aangaande de voorziening ingesteld door Todts :

Over het middel ambtshalve opgeworpen : schending van artikel 97 der Grondwet :

Overwegende dat het aangevallen arrest aanlegger Todts schuldig verklaart aan valsheid in geschriften, gebruik van valse akte of geschrift, inbreuk op artikel 206 van het Strafwetboek, inbreuk op artikel 207 van voorbedoeld wetboek en hem wegens die samenlopende misdrijven veroordeelt tot een enkele straf van drie jaar gevangenisstraf;

Overwegende dat tot het bestaan van al de voormelde misdrijven uitdrukkelijk is vereist, luidens artikelen 193 en 213 van het Wetboek van Strafrecht, dat de dader gehandeld heeft hetzij met bedrieglijk opzet, hetzij met het oogmerk om te schaden; dat nochtans het bestaan van dat constitutioneel element van het misdrijf noch door het bestreden arrest noch door het vonnis waartegen beroep is vastgesteld, waaruit volgt dat de veroordeling uitgesproken tegen aanlegger Todts niet wettelijk gemotiveerd is;

III. Aangaande de voorziening ingesteld door Lasure :

Over het zevende middel tot cassatie afgeleid uit de schending der rechten van de verdediging doordat de Heer Voorzitter van het Militair Gerechtshof, alhoewel aanlegger hem bericht had dat hij niet vóór het Hof zou bijgestaan worden door een vrij gekozen raadsman, geen verdediger van ambtswege noch aangesteld, noch voorgesteld heeft;

Overwegende dat blijkens de processtukken aanlegger persoonlijk zijn verweermiddelen heeft voorgedragen vóór het Militair Gerechtshof, nadat hij aan de Heer Voorzitter had laten weten dat hij zich niet kon doen bijstaan door een vrij gekozen raadsman, waaruit volgt dat de Heer Voorzitter hem ondanks het gegeven bericht geen raadsman ambtshalve heeft aangesteld, ja zelfs niet heeft voorgesteld;

Overwegende dat het Besluit van de voorlopige Regering d.d. 9 November 1830 art. 2 en 3 niet van toepassing is voor het Militair Gerechtshof, rechtscollege vóór hetwelk de toevoeging van een ambtshalve aangeduide raadsman door artikelen 231 en 233 van het Wetboek van militaire rechtsvordering d.d. 20 Juli 1814, 7 der wet van 29 Januari 1849 en artikelen 118, 122 en 124 van de voorlopige instructie betreffende het Hoog Militair Gerechtshof

is geboden wanneer de beklaagde niet bijgestaan is door een vrij gekozen raadsman;

Dat van dit voorschrift slechts wordt afgeweken in het enig geval, dat de beklaagde heeft verklaard de bijstand van een raadsman te verwerpen;

Dat uit geen enkel stuk der procedure dat door het Hof zou kunnen inachtgenomen worden blijkt dat aanlegger Lasure zou verklaard hebben de bijstand van een raadsman te verwerpen;

Dat het middel gegrond is, waaruit volgt dat het onderzoek der eerste zes middelen voorgesteld door Lasure nodeloos is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest doch alleen voor zover het tegen de drie aanleggers veroordelingen uitsprekt;

Beveelt dat onderhavig arrest zal overgeschreven worden in de registers van het Militair Gerechtshof zetelende te Gent en dat er melding van zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijke vernietigde beslissing;

Verwijst de zaak alzo beperkt naar het Militair Gerechtshof anders samengesteld;

Laat de kosten ten laste van de Staat.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 22 December 1947.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Simon.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

1. Eed. — Verhoor, van veroordeelde personen zonder eedaflegging. — Geen aanduiding in het proces-verbaal van de aard en het definitief karakter der veroordeling.
2. Cassatie (in strafzaken). — a) Arrest gesteund op een nietig onderzoek; b) Verbreking van het arrest van veroordeling met onmiddellijke aanhouding. — Onderzoek van de voorzieningen tegen de arresten beslissende over verzoeken tot voorlopige invrijheidsstelling zonder belang.

1. *Behoudens de gevallen op beperkende wijze door de wetgever bepaald, moeten de getuigen voor de strafrechtsmachten op straf van nietigheid de eed afleggen. Het verhoor van personen, die geen eed hebben afgelegd, om de enige in het proces-verbaal vermelde reden « dat zij veroordeeld werden » zonder nadere aanduiding van de aard en het definitief karakter der veroordeling, is nietig.*

2. a) *Het arrest, gesteund op een onderzoek, dat wegens het verzuim van een substantiële pleegvorm nietig is, moet verbroken worden.*

b) *Wanneer het Hof van verbreking een arrest van veroordeling, met bevel tot onmiddellijke aanhouding van de verdachte, verbreekt, heeft het onderzoek van de voorzieningen tegen de arresten, beslissende over de later ingediende verzoeken tot voorlopige invrijheidsstelling, geen belang meer.*

Bouchery Walter.

Gelet op de bestreden arresten gewezen door het Militair Gerechtshof zetelende te Antwerpen, op

25 Juli 1947, 29 September 1947 en 19 November 1947;

Overwegende dat de voorzieningen tegen die arresten verknocht zijn;

Wat aangaat de voorziening tegen het arrest d.d. 25 Juli 1947 dat aanlegger veroordeelt en zijne onmiddellijke aanhouding beveelt;

Over het eerste middel tot cassatie: schending van artikelen 75, 155, 189 van het Wetboek van Strafvordering :

Overwegende dat blijkens de vermeldingen van het proces-verbaal de terechtzitting van 4 December 1946 de genaamde Lehembre Georges, en De Pesse-roy Antoine, beiden boven de volle leeftijd van vijftien jaar, gehoord werden zonder de eed te hebben afgelegd die bij artikelen 155, 189 van het Wetboek van Strafvordering, 106 en 175 van het Wetboek van rechtspleging voor het leger te lande en het Besluit van 4 November 1814 is voorgeschreven;

Overwegende dat blijkens bovenbedoeld proces-verbaal voormelde personen werden gehoord bij wijze van verklaring en zonder aflegging van de eed om de enige in het proces-verbaal aangegeven reden « dat zij veroordeeld werden », zonder aanduiding van de aard van die veroordeling en evenmin van haar definitief karakter :

Overwegende dat behoudens de gevallen op beperkende wijze voorzien door de wet, de getuigen op straf van nietigheid de eed moeten afleggen vóór de strafrechtsmachten;

Overwegende dat noch uit de vermeldingen van het proces-verbaal der terechtzitting, noch uit enig ander stuk dat door het Hof zou kunnen inachtgenomen worden blijkt dat, op het ogenblik van hun verhoor, voornoemden, bij in kracht van gewijsde gegane beslissing ontzet waren uit het recht om in rechten getuigenis af te leggen, tenzij om er enkel inlichtingen te geven;

Overwegende dat uit de bewoordingen van het bestreden arrest niet blijkt dat het Militair Gerechtshof die onregelmatig gedane verklaringen uit de elementen van zijn overtuiging verwijderd heeft;

Dat, wel integendeel, de tekst van de bestreden beslissing aantoonde dat het Hof « naar bescheiden », zonder onderscheid, heeft beslist en zelfs uitdrukkelijk de verklaring door Lehembre afgelegd inroept;

Overwegende dat aldus het bestreden arrest steunend op een onderzoek dat nietig is ten gevolge van het verzuim van een substantiële pleegvorm de hierboven aangeduide wetsbepalingen heeft geschonden, alsook artikelen 106 en 173 van het Wetboek van rechtsvordering voor het leger te lande d.d. 20 Juli 1814;

Dat derhalve het onderzoek der negen andere door aanlegger voorgestelde middelen tot cassatie overbodig wordt;

Wat aangaat de voorzieningen tegen de arresten d.d. 29 September en 19 November 1947 beslissende over de verzoeken om voorlopige invrijheidstelling;

Overwegende dat de verbreking van het arrest d.d. 25 Juli 1947 alle belang ontnemt aan de voorzieningen tegen die arresten;

Om die redenen :

Voegt de voorzieningen samen;

Verbreekt het bestreden arrest d.d. 25 Juli 1947 in zover het eiser heeft veroordeeld;

Beveelt dat huidig arrest overgeschreven zal worden op de registers van het Militair Gerechtshof te Antwerpen en dat melding er van zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijke vernietigde beslissing;

Verwijst de zaak naar het Militair Gerechtshof anders samengesteld;

Kosten ten laste van de Staat.

NOOT: Zie het arrest van het Krijgshof te Antwerpen, 19 November 1947, R.W. 1947-1948, 381.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

26 November 1947.

Voorzitter: M. Byvoet.

Rechters. M.M. Van Soest en Leën.

Pleiters: Mrs Willems, Haversin de Loxhy (Luik), Requilé, Vanrusselt, Gruyters, Philippart (Luik) en Lilar (Antwerpen).

1. **Betichting van valsheid van authentieke akte. — Aanvraag van getuigenverhoor na ontslag van rechtsvervolging.**
2. **Testament. — Betekenis van het woord « gedictieerd » in artikel 972 B.W.**

1. *De burgerlijke rechtbank is in een valsheidsprocedure niet verplicht een getuigenverhoor toe te laten, wanneer uit een strafrechtelijk vooronderzoek, gevolgd door een ontslag van rechtsvervolging, reeds blijkt, dat het aanbod tot getuigenbewijs niet van aard zou zijn de valsheid van de authentieke akte aan te tonen. (R. V. art. 232 e.v.)*

2. *De notaris, aan wie de erflater zijn uiterste wil dicteert, moet het dictaat niet letterlijk neerschrijven; hij mag de opgaven in duidelijker en juistere termen formuleren, op voorwaarde echter de betekenis door de erflater er aan gehecht niet te wijzigen. (B. W. art. 972.)*

Clerinx en cs. t/ Van Marsenille en cs.

Herzien het tussenvonnissen door deze rechtbank gedragen de 6 Juni 1945, waardoor de inschrijving wegens valsheid tegen de testamenten, bij openbare akte, verleden te Borloo door de Heer Vreven, notaris te Sint Truiden, op 25 en 28 Mei 1939, aanvaard werd tegenover al de verweerders;

Overwegende dat, in uitvoering van dit vonnis, de minuten dezer testamenten regelmatig ter griffie werden nedergelegd op 1 Juli 1946;

Overwegende dat de erfgenamen van aanlegger Clerinx Georges, het geding hernamen namens hun broeder, overleden te Munhausen, de 24 December 1944, volgens akte van pleitbezorger Willems, de 27 Februari 1946 aan zijn confraters betekend;

Overwegende dat aanleggers evenals verweerders, een afschrift voorleggen van het strafrechtelijk onderzoek dat, op klacht van eerste aanlegger Clerinx Jos, wegens valsheid in geschriften, ingesteld werd ten laste van notaris Vreven, en in datum van 16 December 1940, door een bevel van buitenvervolginstelling besloten werd;

Overwegende dat aanleggers in hunne besuiten

ter zitting genomen en aan verweerders betekend, acht feiten aanhalen waarvan zij vragen het bewijs door getuigen te mogen leveren tot staving van hun inschrijving wegens valsheid;

Overwegende dat verweerders, partij Requilé en partij Gruyters, betwisten dat deze feiten afdoend en ter zake dienend zouden zijn om tot de valsheid der authentieke akten te doen besluiten dat zij, bij tegeneis, de eerste, besluit tot veroordeling der aanleggers tot de kosten wegens het tergend karakter van het geding; de tweede, voor dezelfde reden en tengevolge van een bepaling van het testament van 25 Mei 1930 tot de veroordeling van aanleggers om de legaten, aan hen toegekend door dit testament, terug in de massa te storten om verdeeld te worden tussen de rechthebbenden;

Dat de partij Vanrusselt van in de beginne verklaarde zich te zullen gedragen als naar rechte;

Overwegende dat het feit, aangehaald onder nr 6, er toe strekt te doen aannemen dat de erflaatster zodanig zwak was van lichaam en geest, dat zij geen begrip meer had van betrekkelijke of vergelijkende waarden;

Overwegende dat het nochtans aan beide instrumentaire getuigen opgevallen is hoe helder van geest de erflaatster nog was toen het testament van 25 Mei 1940 verleden werd; dat getuigen zich herhaaldelijk in die zin uitdrukten en over dit punt gans akkoord waren, hetgeen trouwens ook door de werkende notaris en door geneeskundig getuigenschrift van Dr. Jonlet van Luik bevestigd wordt;

Dat ook de getuigen het eens zijn om te verklaren dat de erflaatster verschillende wijzigingen aan de geschrevene schikkingen toebrecht bij de eenvoudige lezing ervan, haar door notaris gedaan, hetgeen wel het bewijs is dat ze bij het opmaken van haar testament nog helder van geest was en lichamelijk sterk om haar uiterste wilsbeschikking kenbaar te maken; dat zij zelfs drie dagen na het verlijden van haar eerste authentiek testament, in een tweede testament betrekkelijk kleine vergeteligheden herstelde betreffende haar nichtjes waarvan zij meter was en betreffende de oud-bedienden die ook op hare dankbaarheid mochten rekenen;

Overwegende dat het daardoor van nu af vaststaat dat aanleggers er nooit in zullen slagen door welke rechtbank ook, te doen aannemen dat de erflaatster op dat ogenblik niet meer in staat was te testeren;

Overwegende dat het voornaamste bezwaar, aangehaald in feit één, tegen de geldigheid van het testament van 25 Mei 1939 geopperd, hierin bestaat dat het niet aan de notaris zou gedictieerd worden zijn door de erflaatster, in tegenwoordigheid van twee getuigen zoals de artikels 971 en 972 van het Burgerlijk Wetboek het voorzien; dat dit dan ook een der bijzondere redenen was waarop de klacht berustte waartoe een toevallig gesprek met de instrumentaire getuige Moreau, aanleiding gegeven had;

Overwegende dat deze getuige, tijdens het strafrechtelijk onderzoek, dan ook verklaarde en volhield dat het testament door erflaatster niet gedictieerd was geworden aan haar notaris;

Overwegende dat rechtspraak en rechtsleer het

eens zijn over de brede opvatting die aan het woord dicteren moet gegeven worden; dat de notaris niet slaafs moet neerpennen hetgeen hem door de erflater wordt voorgezegd, doch dezès, in woorden uitgedrukte wilsbeschikking, in klaardere en juistere vorm mag weergeven zonder de betekenis ervan te veranderen en zonder de erflater andere schikkingen voor te spiegelen dan deze waaraan hij zelf gedacht had (Kluyskens T. 3 - Schenkingen en Testamenten, blz. 264);

Overwegende dat bij eerste lezing de verklaringen van de instrumentaire getuige Moreau de indruk laten dat het testament niet « voorgelegd » was geworden in zijn aanwezigheid wyl hij verklaart: « ik heb niet gehoord dat de erflaatster punt voor punt haar uiterste wilsbeschikking op dat ogenblik zou kenbaar gemaakt hebben; zij heeft het niet voorgezegd; ik ben zeker dat het ganse testament, wat gelezen geweest is, niet in mijne tegenwoordigheid geschreven is geworden door de Heer notaris; misschien wel enige bijvoegsels; ik zou dit zo juist niet meer kunnen zeggen »;

Overwegende dat de verklaring, door de tweede instrumentaire getuige aan de Heer Onderzoekrechtter gegeven, gans anders luidt en de indruk laat dat alles, bij het verlijden der akte regelmatig is toegegaan; « de Heer Notaris » zo verklaart hij: « heeft plaats genomen aan een tafel aan de kop van het bed; de heer Moreau en ik stonden aan de voet van het bed. Mevrouw Massa heeft dan haar uiterste wilsbeschikking te kennen gegeven;

zij had geen papier voor haar, geen plan of project;

ik herinner mij goed dat zij zegde: « dit land geef ik aan die, deze som geld geef ik aan gene »; de heer notaris heeft geschreven; dit heeft wel een half uur geduurd, misschien ook meer »;

Overwegende dat tijdens de confrontatie de getuige Moreau op zijn eerste verklaring terugkomt, weliswaar volhoudend dat het testament niet « gedictieerd » was geworden hetgeen door de andere getuige beaamd wordt, doch beide getuigen verzekeren alsdan dat het testament punt voor punt voorgezegd is geworden;

Overwegende dat het alzo vaststaat dat gans het geschil berust op de verkeerde betekenis die de getuige Moreau aan het woord « dicteren » hechtte, hetgeen niet te verwonderen is daar het de eerste maal was dat hij als getuige, bij het verlijden van een notariële akte, optrad;

Overwegende dat aanleggers terecht doen opmerken dat dit strafrechtelijk onderzoek niet tegen sprakelijk was en dat zij de mening zijn toegedaan dat al de omstandigheden, die het opmaken dezer akte begeleidden, nog klaarder zullen uitkomen wanneer zij samen met de verweerders, de getuigen aan een kruisverhoor van vragen en beschouwingen zullen kunnen onderwerpen die de feiten in hun waar daglicht zullen stellen;

Overwegende dat aanleggers nochtans dienen te beseffen dat het aan hen is de vervalsing van een notariële akte te bewijzen tegen de getuigenis in, bijgevolg van een notaris, in die hoedanigheid aangesteld omdat hij aangezien wordt, wegens zijn beleid, zijn ernst en zijn rechtschapenheid, als zijnde

het vertrouwen zijner medeburgers waardig en eveneens tegen de getuigenis in van de tweede instrumentaire getuige, van wiens zakelijk doorzicht de aanlegger Clerinx, in zijn klacht aan de Heer Procureur des Konings gewag maakte;

Overwegende dat, moest er uit een bijkomstig nog vollediger onderhoor van getuige Moreau afgeleid worden dat deze niet met zekerheid kan bevestigen, dat al de voorschriften in artikels 971 en 972 van het Burgerlijk Wetboek aangehaald, nageleefd zijn geworden, dan nog zou volle vertrouwen moeten geschonken worden aan de aanhalingen door authentieke akte weergegeven, wijl er niet de minste aanleiding bestaat om de verklaringen van de tweede instrumentaire getuige in twijfel te trekken voor wat aangaat het « voorzeggen » der uiterste wilsbeschikking en het overschrijven dezer door de werkende notaris (Brussel, 25 Mei 1836, Pas. 1835-1836, blz. 115);

Overwegende dat de overige feiten, ten bewijze aangevoerd, of wel zonder belang zijn ofwel door beide aanwezige getuigen weerlegd worden; dat immers het al of niet vooraf bestaan van een eigenhandig testament en zelfs het overmaken van dit testament aan de notaris niet in strijd is met hogergemelde artikels 971 en 972 van het Burgerlijk Wetboek;

dat deze artikels evenmin de erflater opleggen lezing te geven van zijn wilsbeschikking, wijl het volstaat deze voor te zeggen;

Overwegende dat het klaar bewezen is, tijdens de confrontatie in het strafrechtelijk onderzoek, dat de notaris het testament van 25 Mei in zijn geheel schreef in aanwezigheid der getuigen en het niet denkbaar is, dat deze getuigen ooit zouden terugkomen op deze formele verklaring; dat dezelfde beschouwing geldt voor het feit vier: wijl het onomstootbaar vaststaat dat het de erflaatster geweest is die beurtelings aanhaalde: « Ik geef dit land aan deze en lees: deze som aan die » en er zich dus niet bij beperkte zekere schikkingen met de notaris te discuten bij de lezing door hem gedaan;

Overwegende dat ook de afwezigheid van getuige Moreau, tijdens de verhandeling in het reine is getrokken, daar het onbetwistbaar is uitgemaakt dat hij zich slechts enkele minuten verwijderd heeft om de vroegere regisseur van de erflaatster bij te roepen van wie een inlichting verlangd werd;

dat het geenszins bewezen is, noch beweerd wordt dat er intussentijd voortgegaan is geworden met het dicteren of het acteren van het testament;

Overwegende dat de inschrijving wegens valsheid van nu af bijgevolg als ongegrond voorkomt en aanleggers besluiten, om tot een getuigenverhoor over te gaan, van de hand dienen gewezen te worden;

Overwegende dat voor wat de tegeneis van partij Gruyters betreft, de vervalverklaring der rechten op de toegekende legaten, die in enge zin dient uitgelegd te worden, enkel voorzien werd voor het geval dat de aangestelde testamentuitvoerders vijandig werden aangevat wegens hun overzicht en hun onderzoek der titels en documenten betreffende de nalatenschap, doch niet inhoudt dat dit verval

te wachten stond aan hen die zich tegen de testamentaire schikkingen zouden kanten; dat trouwens de klacht gedaan werd tegen de handelende notaris en niet tegen de testamentuitvoerders;

Overwegende dat nog voor wat deze tegeneis en ook die, door partij Requilé ingediend, betreft, het niet kan gezegd worden dat de eis tergend en roekeloos was, daar hij enkel ingegeven is geworden door de al te lichtzinnige gezegden van de getuige Moreau, zodat er van vijandelijk optreden geen sprake kan zijn;

Overwegende dat aanleggers evenwel, op voet van artikel 130 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, tot de kosten van het geding moeten veroordeeld worden;

Gelet op de voorschriften van de artt. 2-30 tot 37 der wet van 15 Juni 1935, welke nageleefd geweest zijn;

Om deze beweegredenen:

De Rechtbank verklaart de eis ontvankelijk, doch ongegrond, alsook de tegeneis van verweerders;

Wijst partijen af van hunne aanspraken en veroordeelt aanleggers tot de kosten.

NOOT: De burgerlijke procedure van betichting van valsheid wordt geregeld door artt. 214 e.v. van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering. (Vgl. Rép. prat. du droit belge, V^o, Faux incident civil, n^{rs} 1-63; Van Bauwel, Handboek voor het burgerlijk procesrecht, II, nrs 526 e.v.; Braas, Précis de procédure civile, II, nrs 1047 e.v.)

Op het gebied van de Nederlandse rechtsterminologie moet in verband met deze en aanverwante procedures een inspanning gedaan worden. De Franse term « inscription en faux » die meestal letterlijk door « inschrijving wegens valsheid » vertaald wordt, wordt door Bellefroid in zijn *Dictionnaire des termes de droit* met « betichting van valsheid » juist weergegeven. (Vgl. Van Rossem-Cleveringa. Het Nederlandsch wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering verklaard en door formulieren toegelicht, ad artt. 176 e.v. Rv; Star Busmann, Hoofdstukken van Burgerlijke Rechtsvordering, n^{rs} 303 e.v.)

Vgl. buiten de in dit vonnis geciteerde Kluytskens, De Page, VIII, nrs 894 en 895.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

Kortgeding. — 29 Januari 1948.

Voorzitter: M. Matthys.

Pleiters: Mrs Van Baarle, D'Haenens en Lomme.

Huur en verhuur. — Wet van 31 Juli 1947. — Tenuitvoerlegging van een definitief vonnis. — Bevoegdheid van de voorzitter in kortgeding.

Krachtens art. 42 van de wet van 31 Juli 1947 kan de huurder bij de in kortgeding zetelende voorzitter der burgerlijke rechtbank binnen een uiterste termijn van dertig dagen volgende op de inwerkingtreding der wet, verzet aantekenen tegen een definitief geworden vonnis van ontruiming.

De rechter in kortgeding is evenwel, op grond van art. 806 Rv. niet bevoegd de tenuitvoerlegging van een definitief vonnis te schorsen of te verhinderen.

Van Bauwel t/ Camerman.

Overwegende dat aanlegger Van Bauwel huurder was van de magazijnen der Brouwerij-mouterij toebehorende aan verweerder Camerman, en gelegen te Calloo;

Dat bij vonnis dezer Rechtbank dd. 16 Januari 1947, zetelende in graad van beroep, er aan Van

Bauwel huurverlenging werd toegestaan tot 31 December 1947, met bevel tegen die datum kwestieuze eigendom te ontruimen, en ter beschikking van Camerman te stellen op pene er uitgedreven te worden desnoods met behulp van de openbare macht;

Overwegende dat Van Bauwel beweert 1° dat dit vonnis niet mag worden uitgevoerd, daar op grond van art. 43 der nieuwe huishuurwet hij aanspraak maken kan op verdere huurverlenging; 2° dat hij op die grond de verweerder Camerman voor de Rechtbank heeft gedagvaard ten einde hem verbod te horen doen tot de uitvoering van hogervermeld vonnis over te gaan; 3° dat vermits Camerman toch tot de uitdrijving wil overgaan zonder de beslissing der Rechtbank af te wachten, de Rechter in kortgeding op grond van art. 806 en volg. W. B. R. bevoegd is om de uitvoering van kwestieus vonnis voorlopig te schorsen tot dat de Rechtbank een beslissing zal hebben getroffen;

Overwegende dat art. 43 der huishuurwet wel is waar een wettelijke huurverlenging voorziet voor de goederen geheel of ten dele bestemd voor het uitbaten van een handel of een nijverheid;

Dat echter dit artikel enkel bedingt voor de toekomst, en bepaalt, dat de wettelijke huurverlenging — behoudens het geval van niet naleving zijner verplichtingen — aan de huurder van dergelijk goed *niet zal kunnen onttrokken* worden tot de inwerkingtreding van een nieuwe wet tot wijziging van art. 1708 tot 1762 7° B. W. of uiterlijk tot 1 Juli 1948;

Dat derhalve die wetsbepaling de uitvoerbare kracht van het vonnis dd. 16 Januari 1947 niet ontzenuwt;

Overwegende dat voor de reeds onttrokken huurverlenging door in kracht van gewijsde getreden beslissingen, art. 42, par. 1 der huishuurwet een verhaal voorzagt; dat echter het door dit artikel voorziene verzet voor de Rechter in Kortgeding moest ingesteld binnen de dertig dagen volgend op de inwerking treding der huishuurwet, wat ter zake niet is geschied;

Overwegende dat, zo de Voorzitter in kortgeding, op grond van art. 806 W. B. R. bevoegd is om ten voorlopige titel uitspraak te doen over de *moelijkheden betrekkelijk de uitvoering* van een vonnis, bij echter nooit gerechtigd is de uitvoering van een definitief vonnis te schorsen of te verhinderen;

Om deze redenen :

Wij, Maurice Matthys, Voorzitter der Rechtbank van eerste Aanleg, zitting houdende te Dendermonde, bijgestaan door G. Ghysens, griffier, zetelende in kortgeding, alle rechten van partijen voorbehouden en zonder de grond der zaak te benadelen, uitspraak doende bij voorlopige beslissing en in openbare en buitengewone terechtzitting rechtdoende op tegenspraak, alle tegenstrijdige besluiten als ongegrond van de hand wijzende;

Verklaren de eis van aanlegger ongegrond; wijzen hem af en leggen de kosten ten laste van aanlegger.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE AALST

1e Kamer. — 25 November 1947.

Voorzitter : M. De Schaepe dryver.

Rechters : M.M. De Vleeschouwer en Schuermans.

Referendaris : M. Van den Bergh.

Pleiters : Mrs. Claus en Saey.

Failissement. — Ontbinding van koop- en verkoopovereenkomsten. — Betekenis van artikelen 546 en 446 W. v. Koophandel.

Niettegenstaande de termen van art. 546 W.v.K. is de actie ter ontbinding ener koop- en verkoopovereenkomst betreffende roerende zaken, ontvankeijk, wanneer de dagvaarding vóór de datum der faillietverklaring werd betekend.

De bepaling van art. 446 W.v.K. t.a.v. de handelingen van de schuldenaar na de ophouding van zijn betalingen en vóór het vonnis van faillietverklaring, treft alleen de vrijwillig door hem verrichte handelingen, niet de vonnissen, die tegen hem werden uitgesproken.

De Smet t/ Mr Saey q.q.

Overwegende dat De Smet Louis aan Marie Armand een motor Morris-Commercial had verkocht voor de som van 10.000 frank, te vermeerderen met 450 frank, hoofdens fiscale taxe; dat de prijs niet werd betaald en De Smet Louis, op 13 Juni 1947, dagvaarding stuurde, op 17 Juni 1947, een verstekvonnis nam, waarbij de koop- en verkoopovereenkomst betreffende de motor Morris-Commercial, ten nadele van Marie Armand, ontbonden wordt en waarbij deze laatste verwezen werd om de motor terug te geven en zoniet, als schadevergoeding, de waarde er van te betalen, namelijk de som van 10.450 frank, met de rechtelijke interesten en de kosten;

Overwegende dat, bij vonnis dezer Rechtbank dd. 27 Juni 1947, Marie Armand in failissement werd gesteld en Mter Marcel Saey, advocaat te Aalst, werd aangesteld als curator;

Overwegende dat het verstekvonnis, op 18 Juli 1947, werd betekend aan de curator, die dezelfde dag verzet heeft gedaan;

Overwegende dat het verzet steunt : 1° op de bewering dat artikel 546 W. v. K. belet, na de uitspraak van het failissement het recht tot ontbinding aan te nemen; 2° op de bewering dat de oorspronkelijke eiser, wanneer hij dagvaardde in ontbinding en het vonnis bij verstek nam, kennis had van de ophouding der betalingen door Marie Armand, daar hij als geboor en als burgemeester der gemeente wist dat Marie Armand sedert 6 Juni 1947 was gevlucht;

1° Wat betreft de toepassing van artikel 546 W. v. K.:

Overwegende dat het juist is dat artikel 546 W. v. K. voorschrijft, dat het recht tot ontbinding, in geval van failissement, niet wordt aangenomen;

Maar overwegende dat volgens een principe sedert onheuglijke tijd aanvaard, de vertraging, welke spruit uit de naleving der procedureregelen, die in het belang van beide partijen en in het openbaar belang ener goede rechtsbedeling werden uitgevaar-

digd, geen schade mag berokkenen aan de aanlegger (Glasson, Morel en Tissier : *Procédure Civile*, 3e uitg., D. I, nr 191; Pas. fr. 1891, bl. 1111, kol. 1, noten 2, 3, 4; De Page, 1e uitg., D. III, nr 100; Percerou en Desserteaux : *Des faillites et banqueroutes*, 2e uitg., D. I, bl. 160, noot 1); dat hieruit volgt dat de aanlegger in dezelfde gunstige toestand moet verkeren, die zou bestaan hebben indien het vonnis op de datum der dagvaarding ware uitgesproken geweest; dat van dit principe slechts afgeweken wordt wanneer het vonnis een nieuwe toestand in het leven roept (b.v. een vonnis dat iemand onder curatele stelt), welke maar datum zal verwerven door de uitspraak, maar dat een vonnis waarbij een overeenkomst ontbonden wordt een aanwyzend karakter heeft, zodat de rechten, die het erkent, beschouwd worden als hebbende altijd bestaan (Garsonnet en Cezar-Bru : *Traité théorique et pratique de procédure civile et commerciale*, 3e uitg., D. III, bl. 477-480, nrs 737 en 738); dat, daarom, de vordering in ontbinding, niettegenstaande de faillietverklaring, moet aangenomen worden wanneer de dagvaarding werd betekend vóór de datum der faillietverklaring (Percerou en Desserteaux : *ibid.*, D. II, nr 1028);

2° Wat betreft de kennis der ophouding van de betalingen :

Overwegende dat artikel 446 W. v. K. bepaalt dat elke andere handeling onder bezwarende titel door de schuldenaar aangegaan na de ophouding van zijn betalingen en vóór het vonnis van faillietverklaring kan vernietigd worden, indien zij, vanwege degenen die van de schuldenaar iets hebben ontvangen of met hem hebben gehandeld, geschied is met kennis van de ophouding der betalingen;

Overwegende dat de termen van dit artikel, namelijk de woorden « elke handeling door schuldenaar aangegaan », « degenen die van de schuldenaar iets hebben ontvangen of met hem hebben gehandeld », aantonen dat het doelt op de handelingen die *vrijwillig* door de schuldenaar werden gesteld en niet op vonnissen die tegen hem werden genomen en die hij moet ondergaan (Percerou en Desserteaux : *ibid.*, D. I, bl. 931, nr 678; Rep. Prat. V°, *Faillite et Banqueroute*, nr 975);

Overwegende dat de oplossingen door dit vonnis gegeven betreffende de toepassing zowel van artikel 546 als van artikel 446 W. v. K. in overeenstemming zijn met de rechtspraak van het Hof van Cassatie; dat in zake Devaux t/ Voets qq., waar op grond van een uitdrukkelijk beding de ontbinding was ingetreden door aanzegging bij aangetekend schrijven vijf dagen vóór de faillietverklaring, als middel van verbreking onder meer de schending der artikelen 546 en 446 W. v. K. werd ingeroepen; dat het Hof in zijn arrest van 21 Maart 1929 (Pas. 1929, I, 139) de volgende overwegingen inlaste : « Attendu » que les dispositions de cet article (546) font » obstacle à ce que, après la déclaration de faillite, » le vendeur d'objets mobiliers non payés exerce » l'action résolutoire prévue aux articles 1184 et » 1654 du Code civil ou obtienne, en vertu de quel- » que pacte commissaire, la résolution de plein droit » de la vente, pareils pactes ne pouvant être opposés » à la masse faillie; — Mais attendu que, dans

» l'espèce, la résolution a été accomplie, par la » vertu du contrat, avant le jugement déclaratif, et » que l'article 546 précité, comme les autres articles » relévés au moyen, sont étrangers à la résolution » du contrat, qui est antérieure à la faillite »;

Overwegende dat in het huidig geval de ontbinding door de Rechtbank uitgesproken, de uitwerking moet hebben, die ze zou gehad hebben indien ze op de datum der dagvaarding ware uitgesproken geweest; dat die dagvaarding werd betekend veertien dagen vóór de faillietverklaring; dat de rechtspraak van het Hof van Cassatie bijgevolg haar toepassing vindt;

Grond der zaak :

Overwegende dat de curator niet betwist dat de koopprijs niet werd betaald; dat de vordering in ontbinding bijgevolg gegrond is;

Overwegende dat voor het opmaken van het exploit en de andere stukken van rechtspleging artikel 2 der wet van 15 Juni 1935 werd toegepast;

Om die redenen :

De Rechtbank, gehoord in zijn verslag in de raadkamer gedaan, de heer Raymond de Schaepdrijver, voorzitter dezer Rechtbank, rechter-commissaris van het faillissement Marie Armand, verklaart het verzet ontvankelijk, doch ongegrond; zegt dat het vonnis waartegen verzet, zijn volle uitwerking zal hebben; verwijst de eiser in verzet qq. in de kosten.

vredegerecht te Lier

11 December 1947.

Vrederechter : M. Van den Broeck.
Pleiters : Mrs. Ooms en Ceulemans loco Van Oeckel.

1. Gemeente. — **Heffing van een jaarlijks recht op het plaatsen van stoelen en tafels op de openbare wegen. — Rechtstreekse belasting.**
2. **Belasting. — Criterium ter bepaling van haar rechtstreeks en onrechtstreeks karakter.**
3. **Bevoegdheid van de Vrederechter. — Verhaal tegen de invordering van rechtstreekse gemeentebelastingen.**

1. *De heffing door een gemeente van een jaarlijks recht op het plaatsen van stoelen en tafels op de openbare wegen, is noch een vergoeding noch een huurgeld maar een rechtstreekse belasting.*
2. *Het criterium ter bepaling van het rechtstreeks of onrechtstreeks karakter ener belasting is haar juridische grondslag. Wanneer een belasting gebaseerd is op een gebeurtenis of op een handeling van essentieel voorbijgaande aard, is zij onrechtstreeks; zij is rechtstreeks, wanneer zij op een uiteraard blijvende, van onbepaalde duur zijnde toestand gegrond is.*
3. *Het verhaal tegen de invorderingen van rechtstreekse gemeentebelastingen kan alleen uitgeoefend worden bij de Bestendige Deputatie van de Provincieraad. De vrederechter is derhalve niet bevoegd kennis te nemen van een vordering, die een dergelijk verhaal tot voorwerp heeft.*

De Belder t/ Stad Lier.

Gezien het geboekt exploit van rechtsingang door ambt van Deurwaarder Gustaaf Ceulemans, te Lier, van 12 September 1946;

Gehoord partijen in hun middelen en besluiten en de rechtspleging geschied zijnde in de Nederlandse taal, naar eis van artikelen 2, 34, 36, 37 en 41 der Wet van 15 Juni 1935;

Aangezien de dagvaarding ertoe strekt te horen zeggen in rechte dat de belasting op 1 December 1945 gelegd door de gemeenteraad van Lier ten laste van diegenen die van de openbare wegenis gebruik maken om er tafels en stoelen te plaatsen, een onrechtstreekse belasting is; derhalve dat zij enkel voor de toekomst en niet met terugwerkende kracht, voor het verleden kan geheven worden; dienvolgens te horen zeggen in rechte dat deze beslissing nietig is en zonder enigerlei waarde, in zoverre zij belastingen legt ten laste van diegenen die van de openbare wegenis gebruik gemaakt hadden in 1945 en vóór 1 December 1945 om er tafels en stoelen te plaatsen; derhalve de verweerster te horen verbieden verder gevolg te geven aan het bevel ten verzoeken van haar Ontvanger aan aanlegger op 7 September 1946 betekend, door het ambt van de Heer Baeten Prosper, deurwaarder ter invordering der gemeentebelastingen, en verweerster te horen verwijzen in de kosten; geding geschat wat de bevoegdheid en de aanleg betreft voor ieder der vragen op 2.000 frank;

Aangezien het blijkt dat bij de beraadslaging van de Gemeenteraad te Lier van 1 December 1945, ten laste van diegenen, die van de openbare wegenis gebruik maken om er tafels, stoelen te plaatsen, voor ieder van de jaren 1945 tot en met 1949, een jaarlijks plaatsrecht wordt geheven, dat voor het vaststellen der vergoeding de straten en pleinen in drie categorieën worden verdeeld, dat de Grote Markt in de eerste categorie wordt gerangschikt en de te betalen vergoeding voor deze eerste categorie bedraagt 100 frank per m², wordende de breuken van een vierkante meter voor een gehele vierkante meter gerekend (art. 1), dat de vergoeding verschuldigd is voor het ganse jaar te beginnen van 1 Januari, welke ook de datum zij, waarop de toelating gevraagd of verkregen wordt;

Aangezien vooreerst dient bepaald, welke de aard is van het « plaatsrecht » door de Stad Lier ter zake geheven en er dient onderzocht of het een belasting — rechtstreekse of onrechtstreekse — geldt ofwel een vergoeding daarstelt;

Aangezien belastingen best kunnen omschreven worden als zijnde bijdragen, die — krachtens haar openbaar gezag — door de overheid van de onderdanen gevorderd worden, tot bestrijding van de financiële behoeften van de publiek-rechtelijke lichamen, zoals staat, Provincie en Gemeente, zonder dat de belastingplichtige hierbij op een bepaalde tegenprestatie vanwege de overheid aanspraak kan maken, terwijl de retributiën of vergoedingen de prijs zijn voor het vrijwillig gebruik maken van een overheidsdienst door de particulieren van de overheid kan worden afgedwongen; (cfr. F. E. De Visschere, Het Gemeentelijk Belastinggebied, 1938, blz. 22 en volg.; Wilkin, Les Taxes Communales, n° 20; Feye et Cardijn, Procedure fiscale Contentieuse n° 71);

Aangezien het « plaatsrecht » niet als « vergoeding of retributie » kan doorgaan;

Aangezien als « retributiën-vergoedingen » worden beschouwd de door de Overheid gedane heffingen, op voorwaarde:

1° dat de particulieren er niet toe verplicht worden van de overheidsdiensten, waarvan de betaalde vergoeding de prijs is, gebruik te maken; en

2° dat de heffing een billijke vergoeding van de overheidsdienst niet te boven gaat;

(cfr. De Visschere, Het Gemeentelijk Belastinggebied, 1938, blz. 28; Wilkin, Les Taxes Communales, n° 20.)

Aangezien het opvalt dat het plaatsrecht, door het gemeentereglement voorzien, geheven wordt voor het gebruik van elke openbare wegenis, zonder dat onderscheid gemaakt wordt tussen de openbare wegenis toebehorende aan de Staat, die van de Provincie, en die van de Gemeente;

Aangezien het moeilijk in te denken is dat de inname van de openbare wegenis van de Staat of de Provincie, als een overheidsdienst vanwege de Gemeente zou kunnen beschouwd en zou aanleiding kunnen geven tot het betalen van een « vergoeding » aan de gemeente;

Aangezien een plaatsrecht van 100 fr. voor het gebruik van 1 m² van het openbaar domein ook bezwaarlijk als een « billijke » vergoeding van de overheidsdienst kan doorgaan en niet in verhouding is met de onkosten uit die hoofde door de gemeente te dragen;

Aangezien dit recht evenmin een huurgeld uitmaakt maar wel een belasting daarstelt, te zelfde titel als de taksen geheven door een gemeente voor het gebruik van de boorden van de zee; (Pandectes Belges, V° Taxe Communale n° 37; Pandectes Belges, V° Domaine Public, n° 277; Brugge, 11 Januari 1857, Cl. en B. t. VI, blz. 619 aangehaald onder Pandectes Belges, V° Cabine de bains, nota n° 5);

Aangezien de tekst van bedoeld reglement van 1 December 1945 alhoewel niet determinerend om de aard van de belasting vast te stellen, nochtans zekere aanduidingen verschaft over de bedoelingen van de gemeenteraad, die de taks heeft opgelegd;

Aangezien dit reglement, volgens de tekst steunt op art. 76 van de Gemeentewet, hetwelk voorziet dat aan het advies van de Bestendige Deputatie van de Provinciale Raad en aan de goedkeuring van de Koning moeten onderworpen worden de besluiten van de Gemeenteraad over;

5° de invoering, de wijziging of de afschaffing van de gemeentebelastingen en van de desbetreffende reglementen; — dit in tegenstelling met de reglementen of tarieven betreffende de heffing van het plaatsgeld in de hallen, op de jaarmarkten, op de markten en in de slachthuizen, en van het standgeld op de openbare weg, alsook van de waag-, meet- en peilgelden, welke vergoedingen of retributiën daarstellen en waarvoor enkel de goedkeuring van de Bestendige Deputatie vereist wordt, ingevolge art. 77 van de Gemeentewet;

Aangezien het Koninklijk besluit van 9 Maart 1935, hetwelk binnen de aangeduide perken aan de provinciegouverneurs de uitoefening opdraagt van de macht, die bij art. 76 van de Gemeentewet aan de Koning toegekend is, bepaaldelijk de rechten voor

het plaatsen van tafels en stoelen op de openbare weg, bij de belastingen rangschikt;

Aangezien de gemeenteraad voormeld reglement betitelt als volgt;

Taks op het benuttigen der Openbare wegenis-Hernieuwing; dat art. 2 spreekt van de toelating welke geldig is vanaf de betaling der taks tot en met 31 December daaropvolgend; dat verder art. 5 een boete voorziet, gelijk aan het ontdoken recht, welke beboeting niet ontslaat van de betaling der belastingen; dat artikelen 6 en 8 eveneens van belastingen gewagen;

Aangezien gemelde beslissing van de Gemeenteraad trouwens ondersteund werd door de Bestendige Deputatie in zitting van 14 December 1945 en goedgekeurd de 19 December door de d.d. Gouverneur der Provincie Antwerpen, handelend ingevolge de Koninklijke Besluiten van 14 Augustus 1933 en van 9 Maart 1935, terwijl voor vergoedingen of retributien enkel de goedkeuring van de Bestendige Deputatie wordt gevraagd; (art. 77 Gemeentewet; Wilkin, Les Taxes Communales, n° 26.)

Aangezien zelfde rechten op het plaatsen van tafels en stoelen op de openbare wegenis, door Wilkin (Commentaire de la Loi Communale, 1947, n° 155) onder de belastingen gerangschikt worden;

Aangezien derhalve het plaatsrecht, door de Gemeenteraad van Lier, in haar verordening van 1 December 1945 voorzien, niet als een vergoeding of retributie, doch wel als een werkelijke *belasting* dient beschouwd;

Aangezien thans dient nagegaan of dit plaatsrecht een rechtstreekse belasting is ofwel een onrechtstreekse belasting uitmaakt;

Aangezien er in de rechtsleer en de rechtspraak geen eensgezindheid bestaat betreffende de juiste omschrijving van het begrip van de rechtstreekse en onrechtstreekse belastingen;

Dat, volgens de stelling aangenomen door het Hof van Verbreking in de arresten van 10 en 31 Januari 1878 (Pas. 1878, I, 74 en 206) en gevolgd door een deel van de recentere rechtspraak en rechtsleer (Brugge, 13 Juli 1910, Pas. 1911, III, 258; Les Nouvelles, T. I; Lois Politiques et Administratives; Institutions Communales, par Macar, n° 1236.) om als rechtstreeks te kunnen doorgaan een belasting volgende kenmerken moet vertonen :

1° zij moet rechtstreeks de persoon treffen, die er de last van te dragen heeft;

2° zij moet periodiek een deel van het inkomen van de belastingschuldige belasten;

3° zij moet op een duurzame en blijvende toestand worden toegepast;

4° zij moet op een jaarlijkse rol worden gebracht en per dienstjaar worden geregeld en ingevorderd; terwijl als indirect wordt beschouwd de belasting, welke aan deze eisen niet voldoet;

Aangezien de grote verscheidenheid van de belastingen, door de gemeenten, met goedkeuring van de hogere overheden ingevoerd, een strenge toepassing van deze criteria onmogelijk maakt en deze rigiede formulering als weinig bruikbaar doet voorkomen;

Aangezien door sommige auteurs vooral nadruk wordt gelegd op de periodiciteit en de blijvende

toestand om het karakter van directe belasting te doen uitkomen;

Aangezien Wilkin in zijn werk Les Taxes Communales, n° 21, volgende bepalingen geeft :

« De directe belasting treft een toestand, een » hoedanigheid, een staat, die in dezelfde omstandigheden tussen zelfde partijen, zich ieder jaar kan » voordoen.

» De indirecte belasting treft een feit dat, in » dezelfde omstandigheden, niet meer kan herhaald » worden. Bvb. één enkele maal kan de eigenaar » belast worden bij gelegenheid van de plaatsing van » een stoep voor zijn eigendom »;

Aangezien de meest vooruitstrevende opvatting als enig criterium tot het onderscheid de juridische grondslag van de belasting vooropstelt en als direct doet doorgaan de belasting, waarvan de juridische grondslag volledig verbonden is met het idee van een uiteraard blijvende toestand, dit is van uiteraard onbepaalde duur, terwijl als indirect wordt beschouwd de belasting, tot juridische grondslag waarvan dient een gebeurtenis of een handeling van essentieel voorbijgaande aard, dit is van uiteraard beperkte duur; (De Visschere, Het Begrip Directe en Indirecte Belasting in het Gemeentelijk Belastingsrecht, Rechtskundig Weekblad, 24 April 1938, blz. 1313 en volgende.)

Aangezien bijgevolg nader dient onderzocht in het licht van bovenstaande beschouwingen, welke de aard en de grondslag zijn van de door de Gemeenteraad van Lier gestemde belasting;

Aangezien, in dit verband, het in het oog springt dat bedoelde belasting reeds vroeger geheven werd voor ieder van de jaren 1939 tot en met 1944 en dat in feite de openbare wegenis ieder jaar benuttigd wordt gedurende een deel van de Lente, de ganse Zomer-periode en een gedeelte van de Herfst en dit steeds door dezelfde herbergiers;

Aangezien deze inname van de openbare wegenis door deze exploitanten voorzeker niet kan bestempeld worden als « een gebeurtenis of handeling van essentieel voorbijgaande aard of van uiteraard beperkte duur », doch in werkelijkheid een bezetting daarstelt met eerder blijvend karakter;

Aangezien dit veeleer bestendig karakter nog meer uitkomt wanneer men nagaat dat de tafels en de stoelen in het algemeen dagelijks, gedurende het grootste gedeelte van het jaar, op de openbare wegenis worden geplaatst, meestal op een speciaal daartoe vervaardigde plankenvloer, en dat zij door vele herbergiers bij nacht buiten gelaten worden; dat de meeste exploitanten zelfs aan beide zijden van hun eigendom op de straat vaststaande schutsels hebben aangebracht en aan de voorgevel van hun herberg mobiele zeiltenten definitief hebben vastgehecht of een vast glazen dak hebben opgericht of in de zomer zonnententen opstellen, dit alles om hun cliënten, die bedoelde tafels en stoelen gebruiken, tegen regen en wind te beschutten of van de hinderende zonnestralen te vrijwaren;

Aangezien, weliswaar, in theorie het enkel plaatsen gedurende één dag van het jaar van tafels en stoelen, de opvorderbaarheid van de belasting zou mogelijk maken, doch dat in werkelijkheid geen enkele herbergier er zal aan denken voor één enkele

dag de openbare wegenis met dit doel te benuttigen; dat in feite dient rekening gehouden met de bestaande gebruiken en geplogenheden;

Aangezien aldus dient aangenomen dat het de bedoeling van de Gemeenteraad van Lier is geweest het immer voortgezet gebruik van de openbare wegenis door de exploitanten gedurende bijna het ganse jaar, gebruik dat telken jare herhaald wordt, te onderwerpen aan de betaling van een jaarlijkse belasting, en dat de gemeenteraad hierin een bron van jaarlijkse inkomsten heeft willen vinden om in haar financiële behoeften te voorzien;

Aangezien deze belasting haar juridische grondslag vindt in een toestand die door haar aard als betrekkelijk bestendig voorkomt;

Aangezien door de Gemeenteraad het jaarlijks opmaken werd voorzien van het kohier van deze belastingen door het College van Burgemeester en Schepenen, en het uitvoerbaar verklaren door de Deputatie van de Provinciale Raad, overeenkomstig art. 137 van de Gemeentewet; (art. 6 reglement dat de invordering van de kohieren wordt bevolen volgens de regelen gesteld voor de inning der rechtstreekse belastingen ten behoeve van de Staat; (art. 7.)

Aangezien de taks op de terrassen bestaande in de Stad Gent, door Brunin in zijn studie verschenen in de « Jurisprudence Commerciale des 2 Flandres » en in de « Revue des Faillites » eveneens bij de rechtstreekse gemeentebelastingen wordt gerangschikt; (cfr. Fredericq Louis, Beginselen van het Belgisch Handelsrecht, deel III, Faillissement, 1935, n° 1407.)

Aangezien uit voorgaande elementen dient besloten dat het op 1 December 1945 gestemde plaatsrecht een rechtstreekse belasting is;

Aangezien door aanlegger niet wordt aangevoerd dat er ter zake een vormgebrek in de invordering van deze rechtstreekse belasting zou bestaan;

Aangezien het verhaal tegen de invordering van rechtstreekse gemeentebelastingen ingevolge de wet kan uitgeoefend worden bij de Bestendige Deputatie van de Provincieraad, en aan de bevoegdheid van Onze Rechtbank ontsnapt;

Aangezien bijgevolg Onze Rechtbank onbevoegd is om kennis te nemen van huidige vordering;

Om deze beweegredenen :

Wij, Vrederechter,

Beslissend op tegenspraak en met last van hoger beroep, alle verdere of tegenstrijdige besluiten verwerpende;

Zeggen voor recht dat het plaatsrecht op het plaatsen van stoelen en tafels op de openbare weg, geheven door de Gemeenteraad te Lier, op 1 December 1945, een rechtstreekse belasting daarstelt;

Dienvolgens verklaren Ons onbevoegd om van de huidige vordering kennis te nemen;

Verwijzen aanlegger in de kosten van het geding, heden begroot op 137 frank;

Verlenen akte aan aanlegger van zijn schatting van het geding wat de bevoegdheid en de aanleg betreft, voor ieder der vragen op 2.200 frank.

NOOT: Tegen dit vonnis werd hoger beroep ingesteld.

BIBLIOGRAPHIE

ERKENS Robert: **Oorlogsschadewet met uitvoeringsbesluiten.** — « De Vlijt », Antwerpen.

Dit werkje van Mr. Erkens brengt een uitvoerig commentaar op de wet van 1 October 1947 betreffende de herstelling der oorlogsschade aan private goederen.

De toelichtingen zijn vooral ontleend aan de parlementaire bescheiden en het geheel vormt een betrouwbare gids voor de toepassing van deze uiterst belangrijke wet.

ERKENS Robert: **Het Verkeersreglement.** — Tweede druk. — « De Vlijt », Antwerpen, 1948.

Van de uitgave van het verkeersreglement door Mr Robert Erkens is thans een tweede druk verschenen.

Al de teksten werden samengeordend tot en met het besluit van 16 October 1947. In aanhangsel de tekst van het internationaal verdrag van 24 April 1926 betreffende het verkeer van motorrijtuigen.

De teksten zijn begeleid door enkele nuttige aanmerkingen en verwijzingen.

MEDEDELINGEN

DE FRANSE COMMISSIE TOT HERZIENING VAN DE CODE CIVIL

Uit Parijs vernemen wij, dat de « Commission de révision du Code Civil », voorgezeten door de deken der Parijse Rechtsfaculteit, Prof. Julliot de la Morandière, en waarvan de secretaris M. Horin is, slechts zeer langzaam in haar werkzaamheden vordert. De « Travaux de la Commission de Réforme du Code Civil, 1945-1946, werden zopas in boekvorm door de Recueil Sirey uitgegeven. Wij komen op deze publicatie later terug.

« SOCIÉTÉ D'HISTOIRE DES PAYS FLAMANDS, PICARDS ET WALLONS »

De « Société d'Histoire des pays flamands, picards et wallons », viert dit jaar haar twintigjarig bestaan: opgericht te Rijsel op 19 Maart 1928 groepeerde zij in haar schoot talrijke gezaghebbende rechtshistorici uit Noord-Frankrijk en België. Pogingen werden de laatste tijd eveneens ondernomen om ook de Nederlandse Geschiedkundigen tot het lidmaatschap ervan te bewegen. Ten bate der rechtshistorische wetenschap in het algemeen en van die der oude Nederlanden in het bijzonder, ware uitbreiding van het contact met Nederland zeer gewenst. In dit opzicht is het verheugend te noemen dat Professor E. M. Meyers, een der meest bekende en verdienstelijke Nederlandse juristen en rechtshistorici, in December jl. tot erelid werd benoemd. De « Société » beschouwt immers het geheel geografisch gebied der Nederlanden als haar werkterrein.

De jaarlijkse « Journées d'histoire des institutions régionales » zullen dit jaar onder voorzitterschap van Professor R. Monier, te Atrecht, op 22, 23 en 24 Mei e.k., plaats vinden, alwaar de deelnemers te gast zullen zijn bij de sympathieke bisschoppelijke archivaris van de hoofdstad van het Pas-de-Calais, abbé Lestoquoy.

L. Th. M.

EEN BELANGRIJK NEDERLANDS TIJDSCHRIFT : RECHTSGELEERD MAGAZYN THEMIS

Het belangrijkste Nederlandse juridisch tijdschrift op het gebied van het privaatrecht en het publiek recht is — de bekende weekbladen: Nederlands Juristenblad en Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie (W. P. N. R.) buiten sprake gelaten — zonder twijfel *Rechtsgeleerd Magazyn Themis*.

De uitgave ervan dateert van 1 Januari 1939, toen de redacties en de uitgevers van de twee toen bestaande Nederlandse periodieken *Themis* en *Rechtsgeleerd Magazyn* — waarvan het eerste sinds 1839, het tweede sinds 1882 verscheen — tot versmelting en tot publicatie van één nieuw tijdschrift besloten. Het redactioneel bestuur aanvankelijk bestaande uit de universiteitsprofessoren C. W. Van der Pot, F. G. Scheltema en Chr. Zevenbergen, is thans samengesteld uit de professoren Bregstein, Cleveringa, Pompe en Van der Pot.

Tijdens de bezetting was het tijdschrift blijven voortverschijnen. De redactie ervan werd van 1942 tot in de zomer 1944 waargenomen door de professoren Star Busmann, Suyling en Zevenbergen, die echter bij de herverschijning in 1946 de wens te kennen gaven heen te gaan.

Voor de Belgische jurist is het tijdschrift uiterst belangwekkend; het verdient om zijn inhoud zeker een ruimere verspreiding in België dan tot nu toe het geval was. Het bevat regelmatig, naast uitvoerige boekbesprekingen, belangrijke bijdragen, betrekking hebbende op het gehele gebied van publiek- en privaatrecht. Dit zal voldoende blijken uit de hierna volgende opsomming van de artikelen, die sinds de bevrijding verschenen zijn: Mr. J. Kruseman, De academische opleiding der juristen, overzicht van het tijdvak 1876-1946; Mr. J. Talsma, Over den aard der legitieme; Mr. J. G. Buddingh de Voogt, De beteekenis van het algemeen belang voor de procedure tot verlenging en nietigverklaring van oecrooien; Mr. W. Ruitinga, Enkele opmerkingen betreffende de aansprakelijkheid krachtens art. 1403 1. 3 B. W. bij tijdelijke ter beschikking stelling van personeel; Mr. C. W. Stheeman, Uitspraak van vonnissen en beschikkingen in het openbaar en het nietigheidsvraagstuk; Mr. H. Winkel, Enkele opmerkingen over buitengewone vormen van overheidsgezag; B. H. Westerveld, Stichting-aanvaarding van het afgezonderd vermogen?; Prof. Mr. J. Valkhof, Het huurbeschermingsbesluit in de rechtspraak; Mr. H. A. Foyer, Economisch recht, een nieuw onderdeel der rechtswetenschap; Dr. A. J. P. Tanmes, Besluitvorming bij internationale organisatie; Mr. C. J. De Haan, Enkele merkenrechtelijke vragen; Mr. J. K. Schellenbach, De Engelse rechtsmachinerie; Prof. Mr. Jb. Zeylemaker jzn., Verleden, heden en toekomst van de Naamloze vennootschap; Mr. W. B. Helmisch, Het subjectieve recht; Mr. W. L. Snyders, De invloed van de uitbreiding der staatstaak op de rechtsbetrekking tusschen staat en individu: Mr. H. Ariëns, Enkele opmerkingen over de openbare orde in het internationaal privaatrecht; Mr. A. Büchenbacher, Recht en onrecht; Mr. C. Cruys, Enkele beschouwingen over letterlijke uitlegging; Mr. J. L. H. Cluyseman, De grondslagen van het rechtspositivisme; Mr. M. M. L. Savelberg, Internationaal en volkenrechtelijk strafrecht; Mr. L. I. Barmat De Winter, De sociale functies der rechtsnormen als grondslag voor de oplossing van internationaal privaatrechtelijk wetconflicten; Mr. P. C. Boch van Hunsbroeck, Beschouwingen over ons recht betreffende waterstaatswerken; Mr. H. Fortuin, Het internationale regime van de Ryn; Mr. Dr. M. P. J. A. Cremers, Art. 3, lid 3 der merkenwet; Mr. A. De Goede, De Staten van West-Friesland; Mr. N. Van Hasselt; Overzicht der wetgeving in België

in de jaren 1925-1946; Dr. H. R. De Bruyn, Verwerping ener erfenis ten nadele van de schuldeisers van de erfgenaam; R. Bl. Smuling, De toepassing van het buitrecht na de capitulatie van het Nederlands leger binnen de Europese landsgrenzen in Mei 1940; Dr. P. D. Pestman, Causaliteit en waarschijnlijkheid; Mr. Dr. D. J. Sannes, De onrechtmatige overheidsdaad in het Engelse recht; Mr. N. Van Hasselt, Overzicht der Engelse wetgeving gedurende de jaren 1933 t/m. 1946.

Rechtsgeleerd Magazyn Themis wordt uitgegeven in tweemaandelijks afleveringen van ongeveer zes vel, door de zorgen van de uitgeversmaatschappijen N. V. Tjeenk Willink te Zwolle en de N. V. de Erven Bohn te Haarlem. De abonnementsprijs per jaar voor het buitenland is vastgesteld op 29,35 gld.

P. J.

REVUE TRIMESTRIELLE DE DROIT CIVIL

In nr 18 van het Rechtskundig Weekblad werd op het belang van dit Franse tijdschrift gewezen en werden de bijdragen vermeld, die in de drie verschenen afleveringen van de lopende jaargang werden opgenomen.

De vierde en laatste aflevering van de jaargang 1947 is thans van de pers gekomen. Benevens de gewone kronieken, waarvan het overzicht der Franse jurisprudentie op het gebied van het burgerlijk recht en het procesrecht door Lagarde, Mazeaud, Carbonnier, Solus Savatier, Vioz en Raynaud de Belgische jurist het meest zal interesseren, werden twee bijdragen opgenomen. René Rodière handelt over « De l'obligance de sécurité due par le gardien d'une chose inanimée et de ses degrés », terwijl prof. R. Houin het vraagstuk van « les incapacités » onderzoekt. Deze laatste bijdrage sluit aan bij de werkzaamheden van de « Commission de la réforme du code civil ». Het woord « onbekwaamheid », ofschoon het een der meest gebruikelijke in de rechtstaal is, heeft aanleiding gegeven tot talrijke twistpunten, hoofdzakelijk ten gevolge van de onvolgende precisering van de betekenis van deze term, zodat een nauwkeuriger bepaling en een nieuwe classificatie zich opdringt.

De Librairie du Recueil Sirey heeft de abonnementsprijs voor de jaargang 1948 tot op 800 Franse francs moeten verhogen, uit oorzaak van de voortdurende en belangrijke stijging der prijzen.

P. J.

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad. — Jaargang 1948, afl. 6. — 7 Januari 1948. — Mr. Robert Van Oppen, De Woonruimtetwet 1947. — Prof. Mr. Dr G. Van den Bergh, Het « ius de non evocando ». — Mr. J. W. Bast, De positie der crediteuren bij verbeurdverklaring van vermogen.

Weekblad voor Privaatrecht, Notarisambt en Registratie. — 7 Februari 1948. — 79e Jaargang, nr 4020. — Mr. A. Van Oven, De effectenregistratie als middel tot rechtsherstel. — Joh. A. Post, Beschouwingen over art. 197 B. W. m.o. Dr. A. R. De Bruyn.

Journal des Tribunaux. — 63e Jaargang nr 3755. — 8 Februari 1948. — Houin R.: Le problème des fictions dans le Droit civil. — Jean G. Renauld, Démocratie économique et sociale. — Leclercq Ch., Le sort des souvenirs de famille en cas de partage.